

Żory, 22.01.2015 r.

Sprawozdanie z działalności
Muzeum Miejskiego w Żorach
w 2014 roku

Sprawozdanie jest efektem analizy wykonania planu merytorycznego, jego układ oparty jest o podział zadań wynikający z funkcji, jakie spełnia muzeum. Omawia zadania dotyczące: zbiorów (z zakresu gromadzenia, przechowywania, konserwacji i udostępniania), wystaw (stałych, czasowych, objazdowych), edukacji, prowadzonych badań naukowych, publikowanych wydawnictw, promocji oraz zarządzania i administracji.

W 2014 roku z oferty Muzeum skorzystało 29 730 osób (w tym 4 214 na wystawach objazdowych organizowanych w innych miastach), 13 448 osób odwiedziło naszą stronę internetową. Pozyskano 532 nowe eksponaty, zdigitalizowano 1 239 obiektów (łącznie zdigitalizowano 3 511 obiektów).

Niewątpliwie najważniejszym wydarzeniem było przeprowadzenie się do nowej siedziby przy ulicy Muzealnej i rozpoczęcie tam prowadzenia zajęć edukacyjnych oraz likwidacja wystawy „W afrykańskich wioskach” na strychu MOK-u. Najbardziej absorbującym pracowników zajęciem było przygotowywanie wystaw stałych w nowej siedzibie.

1. Planowanie strategiczne

1.1. Siedziba Muzeum

Kiedy po raz pierwszy w 1972 roku pojawił się pomysł utworzenia w Żorach Muzeum, zaproponowano aby siedziba mieściła się w zabytkowej willi przy ul. Męczenników Oświęcimskich 32. Niestety pomysł ten nie został zrealizowany.

7 kwietnia 2010 roku Katowicka Specjalne Strefa Ekonomiczna zaproponowała Muzeum wynajem części pomieszczeń w remontowanym budynku. Ze względu na niewielką powierzchnię, którą można było wynająć postanowiono dobudować nową część do istniejącej willi, przeznaczoną wyłącznie na działalność muzealną.

Z przedstawionych przez architektów (AIR Jurkowsky-Architekci Sp. z o.o.) propozycji wynikało, że w starej części Muzeum może wynająć 243,79 m² a w części dobudowanej 855,20 m², łącznie 1 098,99 m² co jest już wielkością satysfakcjonującą dla Muzeum.

19 października 2010 roku zawarto porozumienie między Katowicką Specjalną Strefą Ekonomiczną a Muzeum, dotyczące realizacji wspólnej inwestycji. Zamierzeniem stron zawierających porozumienie było wspólne korzystanie z zabytkowej willi oraz dobudowa nowych przestrzeni z przeznaczeniem dla muzeum. Całość wydatków związanych z wykonaniem zadania miała ponieść Strefa a miasto na przestrzeni 10 lat będzie sukcesywnie wykupywać przestrzeń dobudowaną z myślą o Muzeum. Porozumienie to zostało zaakceptowane później przez Radę Miasta oraz Radę Nadzorczą KSSE. Dzięki tym decyzjom możliwe było podpisanie 2 kwietnia 2012 roku umowy pomiędzy Muzeum i KSSE w sprawie wspólnej realizacji inwestycji pn. „Remont przebudowa, rozbudowa i zmiana sposobu użytkowania budynku mieszkalnego na budynek biurowo-muzealny ...”. Jest to prawdopodobnie pierwsze tego typu przedsięwzięcie w Polsce, kiedy prywatny podmiot buduje obiekt dla potrzeb Muzeum.

Prace budowlane rozpoczęły się latem 2012 roku, pierwotnie budowa miała być zakończona latem 2013 roku jednak problemy na placu budowy (m.in. przesunięcia kabla

energetycznego) spowodowały opóźnienie. Termin zakończenia budowy przesunięto na koniec 2013 roku, w rzeczywistości do willi muzealnicy wprowadzili się w marcu 2014 roku.

17 kwietnia 2014 roku u notariusza podpisano pierwszą umowę na wykup dobudowanej do willi Haeringa części muzeum. W ten sposób MM stało się posiadaczem 1/10 części swej siedziby.

16 maja 2014 roku o godz. 13⁰⁰ miało miejsce uroczyste oddanie budynku do eksploatacji. Imprezę organizowała KSSE i wykonawca czyli Chemobudowa Kraków. W dniu następnym Muzeum przygotowało (dwu dniową) imprezę – w ramach Nocy Muzeów – mimo kiepskiej pogody publiczność dopisała.

1.2. Organizacja wystaw stałych

Nad wystawami stałymi „Nasza tożsamość” i „Polskie poznawanie świata” rozpoczęto prace w połowie 2013 roku, opracowano wtedy koncepcję wystaw i rozpoczęto prace merytoryczne. Efektem tego było przedstawienie (27.12.13.) przez firmę Agnieszki Sowa-Szenk z Wrocławia, projektu aranżacji wystaw (działanie to sfinansowała KSSE). W styczniu trwały prace nad wspomnianym projektem, koszt realizacji wystaw został oszacowany na 1 700 000 pln. Wystawy miały być sfinansowane w myśl zawartej z KSSE umowy, prowadzono prace nad prawnymi aspektami tego przedsięwzięcia. Niestety 5 maja 2014 roku Rada Nadzorcza KSSE nie zgodziła się na dodatkowe środki na wyposażenie siedziby i organizację wystaw. W ten sposób przygotowane dokumenty (np. przetargi) stały się nieaktualne, prace rozpoczęto od początku.

W maju po konsultacjach z Prezydentem Waldemarem Sochą zdecydowano, że wystawy zostaną sfinansowane z zaciągniętego kredytu bankowego. W tym celu 26 czerwca Rada Miasta dokonała wpisu do Wieloletniej Prognozy Finansowej Miasta kwoty 1 300 000 pln, pozwalającej na przestrzeni 3 lat spłacić zaciągnięty kredyt. Aby mieć zabezpieczenie hipoteczne pod kredyt, 28 sierpnia Rada Miasta przekazała nam 1 600 000 pln na wykup magazynu (al. Zjednoczonej Europy 45 A) od miasta. Dotychczas dzierżawiliśmy go od ZBM-u, 3 listopada podpisano akt notarialny i Muzeum stało się jego właścicielem. Rozwiązanie to pozwala sfinansować wystawy, jednak musieliśmy dokonać znaczącego obniżenia kosztów (400 000 pln), czyli należało zmodyfikować nieco projekt aranżacji (ograniczono multimedia). Dokonanie tych modyfikacji pociągnęło za sobą konsekwencje w postaci zmian w przygotowanej już dokumentacji. W międzyczasie zlecono specjalistom opracowanie merytoryczne poszczególnych fragmentów wystawy, które będą wykorzystane w prezentacji multimedialnej, działanie te sfinansowano z dodatkowych środków przekazanych na ten cel przez Radę Miasta (135 000 PLN).

1.3. Zarządzanie zbiorami

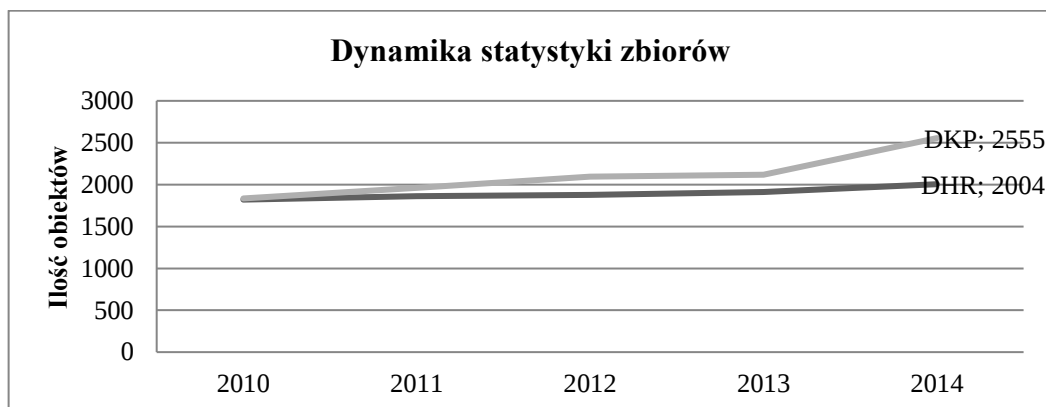
W związku z wdrożeniem systemu ewidencji muzealnej MONA opracowano Instrukcję akcesji oraz druki pomocnicze. Wdrożono procedurę akcesji. Wdrożenie było w sposób ciągły monitorowane, a jego nadzór wykazał błędy i niedociągnięcia w zakresie: terminowości, sygnowania, przepływu informacji oraz stanu dokumentacji.

Wdrożone rozwiązanie polegało na wprowadzeniu kontroli wewnętrznej akcesji, stanu zbiorów oraz ich opisu. Działanie okazało się skutecznym narzędziem do zarządzania zbiorami, umożliwiającym precyzyjność w zakresie informacji podstawowej o zbiorach, stanu ich zabezpieczenia oraz miejsca przechowywania. Działanie wymaga kontynuacji, monitoringu i modyfikacji w celu osiągnięcia zadowalającego efektu i spełnienia wszystkich warunków „Polityki informacji o zbiorach Muzeum Miejskiego w Żorach”.

Działalność merytoryczna

2.1. Zbiory

Na koniec 2014 roku Muzeum posiadało 4 559 muzealiów, w tym: 2 297 obiektów etnograficznych, 859 numizmatów, 728 obiektów sztuki, 252 obiekty o walorze historycznym, 154 militaria, 114 archiwaliów, 58 obiektów archeologicznych, 59 obiektów techniki, 10 fotografii, 7 obiektów przyrodniczych oraz 21 inne.

Na koniec roku 2014 zaewidencjonowano w systemie ewidencji muzealnej MONA 3 354 obiekty, w tym: 914 DHR, 2 440 DKP.

2.1.1. Pozyskiwanie zbiorów

Wszystkie działania akcesyjne w roku 2014 zostały ukierunkowane na pozyskanie obiektów na potrzeby nowych wystaw stałych. Do zbiorów Działu Historii i Kultury Regionu pozyskano eksponaty rozwijające istniejące już kolekcje – historyczną i etnograficzną. Pozyskano m. in.: pocztówki żorskie z lat 1898-1939, archiwalia dotyczące Żor, wyposażenie gabinetowe z lat 20/30. XX w. (karcia, zegar, patefon, serwis kawowy firmy Giesche, maszyna do szycia), a także obiekty związane z okresem PRL-u (przede wszystkim drobne wyposażenie wnętrz mieszkalnych i kuchni). Do zbiorów Działu Kultur Pozaeuropejskich włączono obiekty pozyskane w ramach dwóch wypraw etnologicznych „Ossendowski 2013” i „Uganda 2014”. Część obiektów stanowić będzie element wystawy stałej „Polskie poznawanie świata”, pozostałe uzupełnią kolekcję afrykańską i będą materiałem na potrzeby wystaw czasowych i objazdowych. Po raz pierwszy zakupiono kolekcję etnograficzną z terenów Papui-Nowej Gwiney w ramach aukcji organizowanej przez DESE (13.05.2014). Kolekcja została naniesiona na stan podinwentarza Działu Kultur Pozaeuropejskich i zostanie wykorzystana na potrzeby ekspozycji stałej.

W roku 2014 przeprowadzono 26 akcesji (w tym zakupów: 17, darowizn: 8, przekaz: 1) w systemie ewidencji muzealnej MONA. Akcesje zostały przeprowadzone na podstawie faktur/rachunków: 7, umów kupna-sprzedaży: 10, umów darowizny: 8, protokołów przekazu: 1, z 20 kontrahentami.

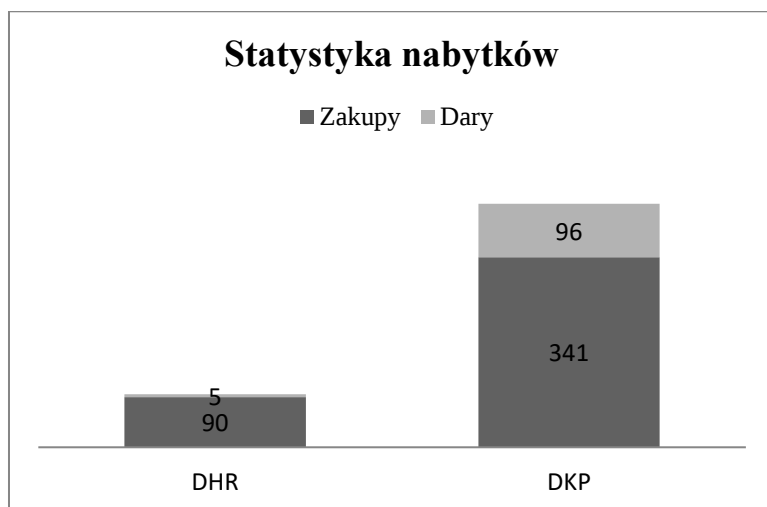
Na podstawie 26 akcesji wprowadzono:

- 532 obiekty – sztuki inwentarzowe (suma ilości dla wszystkich typów obiektów) na stan inwentarza Działu Historii i Kultury Regionu (94) i Działu Kultur Pozaeuropejskich (437),
- oraz 83 przedmioty na stan magazynu podręcznego Działu Historii i Kultury Regionu (43), Działu Kultur Pozaeuropejskich (17) oraz Działu Edukacji (23),
- 21 przedmiotów zostało naniesionych na stan Biblioteki (w tym 19 map i 2 pozycje książkowe).

Nabytki Działu Historii i Kultury Regionu – 95 sztuki inwentarzowe:

- inwentarz główny MŻo/... - 78 (w tym dary: 5, zakupy: 73),
- podinwentarz MŻo/RA/... (archiwalia) - 16 (w tym zakupy: 16).

- Nabytki Działu Kultur Pozaeuropejskich – 437 sztuk inwentarzowych:
- inwentarz główny MŻo/A/... (Afryka) - 397 (w tym dary: 96, zakupy: 301),
  - podinwentarz MŻo/Au/... (Australia i Oceania) - 40 (w tym zakupy: 40).

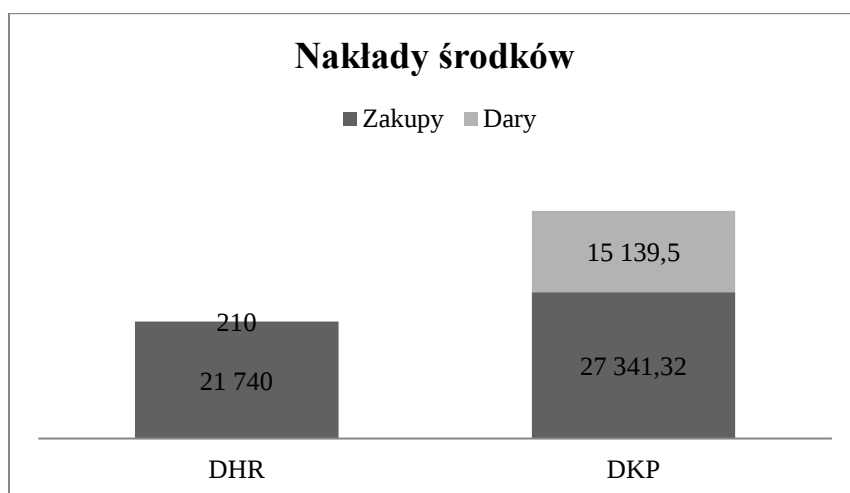

Zgodnie z klasyfikacją GUS do:

- DKP pozyskano: 384 obiekty etnograficzne, 8 militariów, 4 numizmaty, 39 obiektów sztuki, 1 obiekt techniki oraz jeden obiekt z zakresu historii,
- DHR pozyskano: 47 obiektów etnograficznych, 1 militarium, 1 fotografię, 16 obiektów historycznych, 13 obiektów techniki oraz 17 archiwaliów.

Wartość nabytków:

- Dział Historii i Kultury Regionu – 21 950,00 zł (w tym dary: 210,00 zł, zakupy: 21 740,00 zł)
- Dział Kultur Pozaeuropejskich – 42 480,82 zł (w tym dary: 15 139,50 zł, zakupy: 27 341,32 zł).

Muzealiom (pozycje inwentarzowe: obiekty pojedyncze i zespoły) nadano sygnatury:

- Dział Historii i Kultury Regionu: MŻo/1384-1439, MŻo/RA/99-110,
- Dział Kultur Pozaeuropejskich: MŻo/A/2066-2445 (w tym pozostawiono jedną pustą sygnaturę o numerze 2224), MŻo/Au/1-34.

2.1.2. Przechowywanie

W roku 2014 zakończono etap segregowania zbiorów pod kątem miejsca ich przechowywania. Zakończono przenosiny zbiorów pomiędzy magazynami. Rozdzielono magazyny i dokonano ich wstępnego opisu pod kątem przechowywanej zawartości.

Muzeum posiada dwa obiekty magazynowe:

- magazyn w siedzibie (ekspozycyjny i (właściwy) M_MUZ w siedzibie przy ul. Muzealnej,
- magazyn główny M_AZE przy al. Zjednoczonej Europy 45A.

W magazynie M_MUZ przechowywane są zbiory Działu Historii i Kultury Regionu. Z przestrzeni magazynowej wydzielony został magazyn ekspozycyjny, w którym eksponowane i przechowywane będą zbiory obu działów.

W magazynie M_AZE przechowywane są przede wszystkim zbiory Działu Kultur Pozaeuropejskich, ale również obiekty wielkogabarytowe np. maszyny rolnicze Działu Historii i Kultury Regionu.

Stan prac magazynowych:

- Dział Historii i Kultury Regionu

Obiekty są częściowo zabezpieczone (pudełka, płótna) – stan opisano na podstawie wizji lokalnych. Dział nie podał danych o stanie zabezpieczenia. Akcesje 2014 zostały osygnowane, oczekują na zabezpieczenie. Magazyn nie został wyposażony w regały. Obiekty są przechowywane bezpośrednio na betonowej posadzce. W sposób ciągły monitorowane są warunki klimatyczne panujące w magazynie.

- Dział Kultur Pozaeuropejskich

Obiekty są częściowo zabezpieczone (pudełka, płótna) – stan opisano na podstawie wizji lokalnej. Akcesje 2014 zostały osygnowane. Dział podał informację ustną o stanie zabezpieczenia obiektów pozyskanych na podstawie akcesji: około 80% zostało zabezpieczonych kartonami, nie przygotowano płócien oraz naklejek identyfikacyjnych na pudełka. Magazyn jest w 85% wyposażony w regały. W trakcie przeprowadzonego skontrum obiektom zostało przypisane stałe miejsce przechowywania. Informacja o nim wprowadzona została do systemu ewidencji muzealnej MONA.

2.1.3. Konserwacja

Konserwacji poddano 33 muzealia, w tym:

- 7 obiektów poddano konserwacji technicznej (5 DHR, 2 DKP),
- 26 obiektów poddano konserwacji zachowawczej (4 DHR, 25 DKP, 1 SBW),
- 195 obiektów (muzealia i obiekty z magazynu podręcznego DKP i DE) poddano dezynfekcji w komorze fumigacyjnej Biblioteki Śląskiej.

W roku 2014 wyposażono na poziomie podstawowym stanowisko konserwatorskie.

Z uwagi na brak specjalistycznych pomieszczeń przeznaczonych na pracownię konserwatorskie ilość konserwacji jest w sposób znaczny ograniczona. Priorytetowo traktowane były obiekty przeznaczone do ekspozycji na wystawach stałych.

W celu prewencji stanów zachowania muzealiów, pomieszczenia magazynowe są w sposób ciągły monitorowane.

- Magazyn M_AZE

Warunki temperaturowe były stosunkowo stabilne i mieściły się w bezpiecznym dla eksponatów zakresie 17-18°C. Niepokojąca była duża zmienność warunków wilgotnościowych w krótkich odstępach czasu. Zadawałające natomiast były zakresy wilgotności w obrębie których zachodziła zmiany.

- Magazyn M_MUZ

Warunki w salach Afryka i Azja (poziom 0) oraz w magazynie (poziom -1) były niestabilne, zwłaszcza jeśli chodzi o panującą w nich wilgotność. Mocno niepokojące były silne dobowe wahania wilgotności (np. w marcu 2014 w przeciągu pół doby wilgotność potrafiła

podskoczyć nawet o ok. 10 %). Silne wahania wilgotności w monitorowanych salach budynku przy stałym zakresie temperatur wskazują na niekontrolowany dopływ powietrza z zewnątrz i bezpośredni wpływ warunków atmosferycznych panujących poza budynkiem. Zagrożony rozwojem mikroorganizmów jest budynek, a w szczególności pomieszczenie magazynu ekspozycyjnego (poziom –1), które jest gorzej wentylowane od innych.

Silne dobowe wahania wilgotności natomiast zagrażają przede wszystkim eksponatom wykonanym z drewna, skóry, papieru, materiałów organicznych i po części z metalu. Wahania owe wymuszają zjawisko nieustannego pęcznienia i kurczenia się materiałów, z których wykonany jest zabytek co pociąga za sobą pękanie drewna i malatur, falowanie płócien, papieru i pergaminu oraz przy podniesionej wilgotności wzmożoną korozję metali.

2.1.4. Inwentaryzacja zbiorów

Wszystkie nabytki roku 2014 były rejestrowane w systemie ewidencji muzealnej MONA. Z uwagi na prace związane z projektem „Willa Haeringa. Organizacja wystaw stałych” nie udało się utrzymać terminowości wpisów, zwłaszcza w zakresie resygnacji obiektów. Dane wprowadzane były na dwóch stanowiskach połączonych w sieć wewnętrzną.

W roku 2014 prowadzono działania polegające na:

- pełnej akcesji obiektów oraz częściowej akcesji księgozbioru w ramach przygotowania do włączenia ewidencji księgozbioru do MONY,
- kompletnej rejestracji ruchu obiektów – protokoły zdawczo-odbiorcze, protokoły ruchu wewnętrznego,
- sporządzaniu i rejestracji umów darowizn i kupna-sprzedaży,
- kontynuacji prac nad wprowadzaniem danych ewidencyjnych zbiorów Działu Historii i Kultury Regionu,
- kontynuacji weryfikacji danych wprowadzonych do MONY pod kątem przeprowadzania kwerend i sporządzania sprawozdań.

W okresie do 31.12.2014 r. zarejestrowano łącznie 4 222 obiekty (1 453 DHR, 2769 DKP). Rejestrację danych w MONIE prowadziły trzy osoby, które zarejestrowały łącznie 1 335 obiektów (M. Dec – 77, K. Podyma – 613, J. Struczyk – 645). Rejestracja danych polegała przede wszystkim na wprowadzeniu podstawowych danych o obiekcie wynikających z dokumentów akcesyjnych – wpisie do właściwego inwentarza oraz założeniu karty ewidencyjnej. Modyfikacji zapisów poddano 3 247 rekordów (M. Dec – 129, K. Podyma – 2314, J. Struczyk – 804). Z uwagi na prowadzone prace, do MONY wprowadzono jedynie 5 kart katalogu naukowego (pełne opracowanie obiektu).

Założono i opracowano 519 pełnych kart katalogu naukowego dla obiektów DKP, w tym 4 karty pomocnicze. W skali roku średnia ilość założonych i uzupełnionych kart ewidencyjnych wykonywanych dziennie wyniosła 2,5 karty. Wykonano 706 fotografii obiektom opracowywanym (935 fotografii obrobiono).

W roku 2014 przeprowadzono skontrum całościowe zbiorów Działu Kultur Pozaeuropejskich. Z uwagi na niemożność przeprowadzenia inwentaryzacji księgozbioru (niezakończone prace związane z wyposażeniem pomieszczeń biblioteki), na wniosek pracownika inwentaryzacja została przesunięta na rok 2015.

2.1.5. Ruch muzealiów

W roku 2014 wstrzymane zostały wypożyczenia wystaw etnograficznych. Ruch pozamuzealny został ograniczony do wydań do konserwacji 154 muzealiów oraz wypożyczenia 9 muzealiów Muzeum Etnograficznemu im. S. Udzieli w Krakowie na wystawę „Antypody znane i nieznane. Kultury Indonezji i Nowej Gwinei” dla Muzeum Ziemi Wieluńskiej.

Na ruch wewnętrzny muzealiów złożyły się przemieszczenia w ramach:

- likwidacji wystawy stałej „W afrykańskich wioskach” w budynku MOK-u,
- wystawek w ekspozyturach w magazynie ekspozycyjnym,
- przewiezienia oryginału obrazu J. Gajdy „Wniebowzięcie NMP” do kapliczki w Rowniu,
- przemieszczenia obiektów DHR do magazynu głównego w siedzibie Muzeum.

3. Wystawy

3.1.1 Wystawy stałe

W pierwszej połowie roku prowadzono jeszcze zajęcia na wystawie „W afrykańskich wioskach” (strych MOK-u), na której prezentowane były 204 obiekty (zgodnie z dokumentacją ruchu wewnętrznego). Rozpoczęcie prowadzenie zajęć na ul. Muzealnej utrudniło nieco funkcjonowanie wystawy. Drugim czynnikiem powodującym zamknięcie wystawy była konieczność zwrotu pomieszczeń MOK-owi. Biorąc pod uwagę powyższe w połowie roku podjęto decyzje o likwidacji wystawy i całkowitym opuszczeniu pomieszczeń przy Dolnym Przedmieściu.

Większa część obiektów z wystawy przewieziona została do magazynu M_AZE. Część została umieszczona w ekspozytorach magazynu M_MUZ ekspozycyjnego w siedzibie stałej Muzeum.

Nowe wystawy czasowe planowano uruchomić pod koniec roku, nie udało się jednak tego uczynić o czym już wcześniej wspomniano.

3.1.2. Wystawy czasowe

Z uwagi na trwające przygotowania do otwarcia nowych wystaw stałych działy merytoryczne nie organizowały standardowych wystaw czasowych. W formie wystawek okolicznościowych w ekspozytorach w nowej siedzibie zostały częściowo zaprezentowane nabytki Działu Historii i Kultury Regionu oraz Działu Kultur Pozaeuropejskich. Oba działy w okresie świątecznym przygotowały wystawkę stajenek Bożonarodzeniowych.

W nowej siedzibie nie ma specjalnego miejsca na wystawy czasowe, jedynym możliwym do tego celu miejscem wydają się być ekspozytory na poziomie -1, tam też zorganizowano wspomnianą wystawę.

3.1.3. Wystawy zewnętrzne

W roku 2014 udostępniona w sposób ciągły była jedynie wystawa fotograficzna „Opowiem o ich życiu w Afryce”, która została wypożyczona Miejskiej Biblioteki Publicznej w Czeladzi oraz Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Katowicach (filia w Pszczynie). Łącznie udostępniono 120 fotografii oprawionych i opisanych.

4. Statystyka odwiedzin

Na roczną statystykę ogólną składają się następujące elementy:

1. zwiedzający wystawy w siedzibie muzeum wraz z prowadzonymi tam zajęciami,
2. zwiedzający wystawy objazdowe organizowane poza Żorami,
3. uczestnicy innych formy działalności (odczyty, prelekcje, spotkania, seanse filmowe, koncerty, konkursy, warsztaty, imprezy plenerowe, lekcje muzealne¹, sesje i seminaria naukowe),
4. uczestnicy imprez cyklicznych.

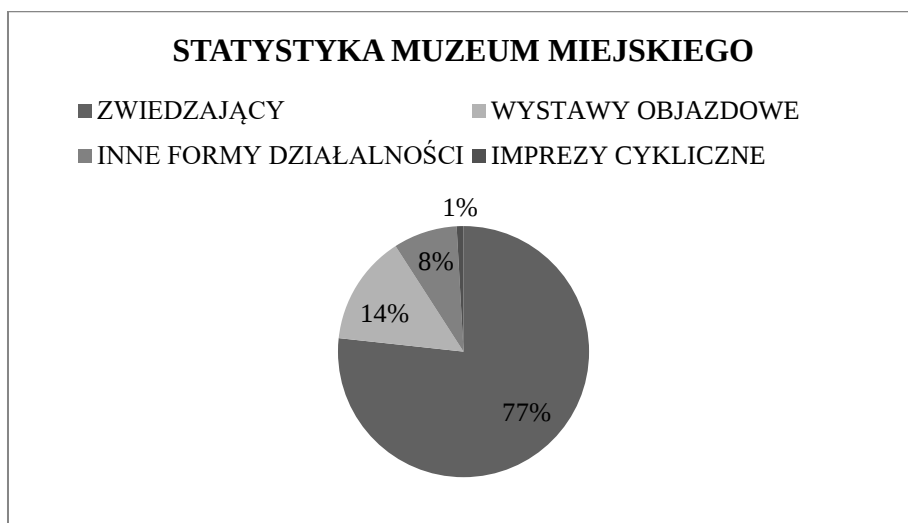
W roku 2014 z oferty Muzeum Miejskiego bezpośrednio skorzystało **29 730** odbiorców, w tym:

1. wystawy stałe 22 808,

---

¹ Z uwagi na sposób rozliczania, zajęcia edukacyjne typu lekcje muzealne zostały wliczone w statystykę zwiedzających.

2. wystawy objazdowe	4 214,
3. inne formy działalności	2 448,
4. imprezy cykliczne	260.

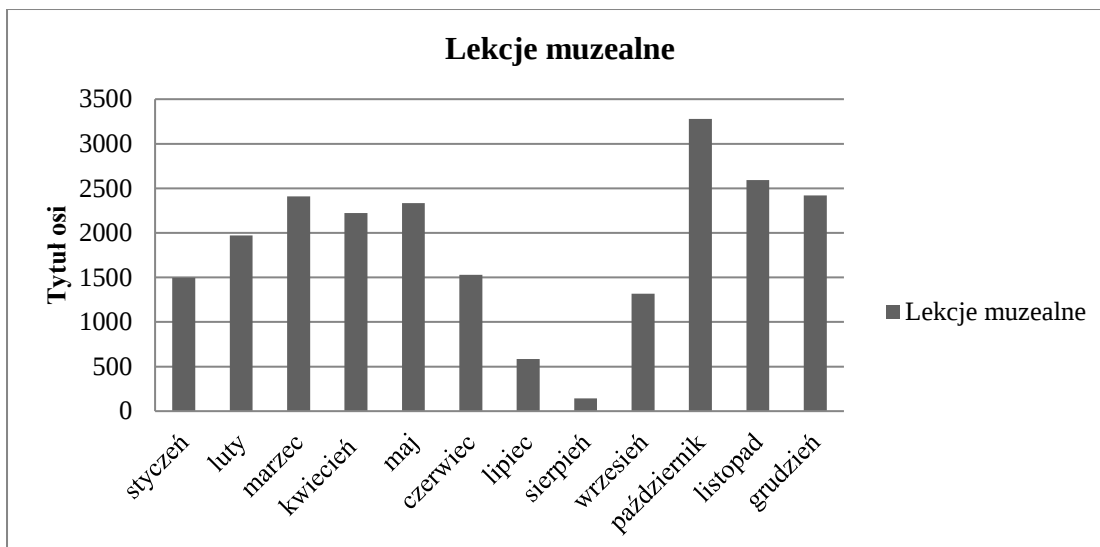
ANALIZA

Wpływ na statystykę mają przede wszystkim lekcje muzealne prowadzone na ekspozycjach stałych i czasowych. W sposób zasadniczy budują one zarówno wizerunek Muzeum na forum odbiorców, jak i stanowią znaczący element dochodów własnych instytucji.

W ramach działań edukacyjnych zostały przeprowadzone 574 zajęcia lekcyjne. Najbardziej popularne wśród odbiorców były tematy związane z tradycyjnymi okresami świątecznymi – Wielkanocą i Bożym Narodzeniem oraz świętem górniczym. Natężenie ruchu wzrastało w miesiącach realizacji do około 2200-3200 uczestników (maksymalnie w ciągu miesiąca obsłużono 73 grupy). Taka praktyka zauważalna jest corocznie i wynika przede wszystkim z trybu pracy szkół.

W wyniku decyzji o braku organizacji etnograficznych wystaw objazdowych statystyka w tym zakresie uległa o obniżeniu o około 1/3. Tym niemniej 14% udział w statystyce ogólnej jest znaczący i nie do przecenienia.

1%-owy udział imprez cyklicznych wynika przede wszystkim z faktu nowości oferty oraz częstotliwości ich organizacji. W roku 2014 zorganizowano tylko dwie imprezy, w których udział wzięło średnio 130 osób. Liczba ta, z uwagi na możliwości techniczne obsługi, jest zadowalająca.

Zajęcia edukacyjne prowadzone były na tle edukacyjnych wystawek czasowych, co wynikało z braku wystaw stałych (w planach realizacja w roku 2015) oraz odpowiedniego miejsca do realizacji programu edukacji regionalnej (w planach pomieszczenia byłego Garnizonu).

W zajęciach brały udział dzieci nie tylko z Żor, regionu, ale również z innych miast województwa śląskiego (m. in. Gliwice, Sosnowiec, Katowice, Ruda Śląska).

Znaczącą rolę w kreacji wizerunku Muzeum Miejskiego spełniały media wirtualne: strona własna oraz Facebook. Na obu zaznaczył się znaczny wzrost odwiedzin, co zostało spowodowane wzrostem intensywności działalności edukacyjnej. Stronę odwiedziło 13 448 użytkowników, w przypadku FB – nastąpił przyrost stałych odbiorców z 91 na koniec 2013 do poziomu 310 na koniec 2014, średnia „odwiedzalność” wydarzenia kształtowała się na poziomie 300 użytkowników.

Z uwagi na okres przejściowy – likwidację dotychczasowych wystaw stałych, przygotowanie nowych – zorganizowano 4 czasowych wystaw edukacyjnych, na których prowadzone były przede wszystkim zajęcia dla grup zorganizowanych.

Ad. 1)

Zwiedzający		
Ogółem		22 808
w tym w zorganizowanych grupach	razem	22 298
	w tym młodzież szkolna	20 351
z wiersza 1 – zwiedzający bezpłatnie		1957
w tym	w „Noc Muzeów”	2 457
	z okazji innych imprez okolicznościowych	—
Liczba odwiedzających stronę internetową		13 448

Ad. 2)

W roku 2014 zorganizowano dwie wystawy poza siedzibą Muzeum (eksploatowana była jedna wystawa fotograficzna „Opowiem o ich życiu w Afryce”). Wystawy zobaczyło 4 214 zwiedzających (statystyka nie została uwzględniona w sprawozdaniu GUS, co wynika ze sposobu rozliczania muzeów).

Ad. 3)

Z innych form działalności Muzeum – 46 imprez – skorzystało 2 448 odbiorców.

	Liczba imprez	Uczestnicy
Odczyty/prelekcje/spotkania	12	602
Koncerty	1	120
Konkursy	14	1004
Warsztaty	19	722
Razem	46	2 448

Ad. 4)

W roku 2014 Dział Edukacji Muzeum Miejskie przygotował nowe cykle imprez – Rodzinka w Muzeum oraz Czwartkowe Spotkania z Nauką². W ramach cyklu „Rodzinka w Muzeum” zorganizowano dwie imprezy: „Noc Świętojańska” oraz „Kiszenie kapusty”, w których udział wzięło 260 osób (dorosłych i dzieci). Odbyły się dwa „Czwartkowe spotkania z nauką”, wykłady wygłosili: Lucjan Buchalik i architekt Ryszard Jurkowski.

5. Edukacja muzealna

Inne formy działalności muzealnej obejmowały przede wszystkim ofertę oświatową, z której skorzystało łącznie 22 808 osób, w tym w lekcjach projektowych, cyklicznych, warsztatach okolicznościowych dla dzieci, młodzieży i osób dorosłych, w konkursach, festiwalach, konferencjach, spotkaniach z nauką i spotkaniach rodzinnych organizowanych przez Dział Edukacji. Udzielono konsultacji dla nauczycieli i uczniów, w których wzięło udział 5 grup (98 osób).

Oferta Działu Edukacji łączyła w sobie zarówno działania oświatowe dla grup zorganizowanych jak i propozycje dla odbiorcy indywidualnego. Zajęcia edukacyjne prowadzone były w dwóch blokach tematycznych (etnografia regionalna i pozaeuropejska oraz historia miasta). Uzupełnieniem oferty lekcyjnej były okolicznościowe zajęcia warsztatowe związane z tradycjami świątecznymi. Z oferty skorzystało około 20 000 uczniów i nauczycieli.

W ramach nowej oferty przygotowano 6 cykli lekcyjnych, na które złożyły się 24 tematy lekcyjne dotyczące naszego regionu:

- Strachu nie znamy, gdy rycerzy w Żorach szukamy
- Polskie dzieci poznają świat
- Moje ręce mogą więcej
- Ginące rzemiosło
- Gród murem otoczony, odpiera groźne wojny, burze i gromy
- Miasto zwiedzamy zabytków szukamy

W okresie wakacyjnym Dział Edukacji przygotował specjalną, tematyczną ofertę dla grup zorganizowanych i odbiorcy indywidualnego. Zajęcia realizowane pod hasłem „Wakacje z duchami” zgromadziły 791 odbiorców.

² Z uwagi na sposób rozliczenia statystyki dla GUS, cykl „Czwartkowe Spotkania z Nauką” został uwzględniony w innych formach działalności.

W roku 2014 rozpoczęto realizację dwóch dużych, cyklicznych projektów:

1. „#NAUKA #ŻORY” w ramach, którego odbyło się 7 spotkań w ramach cyklu Czwartkowe Spotkania z Nauką. Spotkania związane były z zagadnieniami z zakresu architektury, etnologii, sztuki ludowej oraz fotografii.
2. Rodzinka w Muzeum, w ramach którego odbyły się dwa duże spotkania, tematyczne (Noc Świętojańska, Kiszzenie Kapusty), w których udział wzięło 260 odbiorców. Uzupełnieniem oferty były grudniowe warsztaty rodzinne.

W ramach intensyfikacji współpracy między muzeami regionu Muzeum Miejskie zorganizowało robocze spotkanie muzealników, w którym udział wzięli dyrektorzy okolicznych muzeów.

Ważnym elementem pracy Działu Edukacji były zajęcia dotyczące tradycji i historii regionu prowadzone w Osinach (świątelnia MOK-u). Lekcje regionalizmu na żywo dla dzieci przedszkolnych, dzieci szkół podstawowych i młodzieży jak zwykle cieszyły się bardzo wielkim zainteresowaniem. Dokonując podsumowania widać jak wielu z nich mogło poznać tajemnice dawnych czasów, które są najczęściej dla nich zamkniętą księgą, z której tylko wytrwali i szczególnie zainteresowani mogą czerpać. Analizując ilość uczestników na poszczególnych tematach, można wyciągnąć wniosek, że śląski etos pracy związany z zatrudnieniem w kopalni jest jedną z najważniejszych wartości, którą chcemy przekazać młodemu pokoleniu. Świadczy o tym ilość uczestników na lekcjach z tym tematem, łącznie uczestniczyło w nich 2 386 dzieci nie licząc ich wychowawców i opiekunów.

Z lekcjach regionalizmu najczęściej korzystają uczniowie z następujących miejscowości: Jastrzębia Zdroju, Pielgrzymowic, Rybnika, Gaszowic, Rydułtów, Gorzyczek, Turzy, Połomi, Mszanej, Wodzisławia Śl., Rogowa, Świerklan, Pszczyny, Suszka, Radostowic, Kobióra, Pawłowic, Krzyżowic, Raciborza, Skrbeńska, Kobylej, Łańców, Katowic, Sosnowca, Zabrze, Rudy Śląskiej, Łazisk, Orzesza, Tychów, Gliwic, Stanicy, Czechowic – Dziedzic i innych miejscowości.

Analizując statystykę działań CER dają się zauważyć prawidłowości zarówno w intensyfikacji odwiedzin w pewnych okresach (kwiecień, październik, listopad) jak i we wzroście zainteresowań tematycznych (Żegnaj Marzanno Zimowa Panno, Palma, koszycek, zajaczek, baranek, Zapasy na zimę, Górnicze skarby pod ziemi). Łącznie we wszystkich zajęciach uczestniczyło 387 grup liczących 16 792 odbiorców.

W roku 2014 Dział Edukacji zorganizował 14 konkursów, w których udział wzięło 1004 uczestników. Konkursy skierowane były zarówno dla dzieci i młodzieży jak i osób dorosłych. Największym zainteresowaniem cieszył się cykliczny konkurs „Wędrujemy po Żorach”, który zgromadził 250 uczniów.

6. V Żorski Plener fotograficzny

W dniach 26-29 sierpnia odbył się V Żorski Plener Fotograficzny, którego organizatorami były Muzeum Miejskie, Miasto Żory oraz Marek Jan Karaś (ZPAF). Celem pleneru była propagowanie fotografii jako sztuki oraz promowanie żorskich miłośników fotografii. Plener pomyślany jest jako cykl wykładów teoretycznych, warsztatów praktycznych oraz zajęć w terenie, oprócz mieszkańców uczestniczyli w nim znani polscy fotograficy. Tematem tegorocznego Pleneru było hasło: „Przestrzeń prywatna”.

Wykład tytułowy, otwierający Plener wygłosił dr hab. Janusz Musiał (Katowice), który przedstawił w nim główne założenia i zagadnienia merytoryczne spotkań i nakreślił historię pojęcia przestrzeni prywatnej we współczesnych sztukach wizualnych. Następnie prezentacje multimedialne przedstawili żorscy fotograficy zrzeszeni wokół grupy fotograficznej „Kadr” (Barbara Prasnowska, Marek Kempny, Andrzej Żabka, Rafał Kalinowski) oraz Piotr Borys Sikora.

27 sierpnia odbyły się warsztaty fotograficzne z cyjanotypii, które poprowadził Paweł Janczaruk (Zielona Góra), uznany w kraju specjalista od technik szlachetnych w fotografii. 28 sierpnia dla wszystkich zainteresowanych otwarte zostało studio fotograficzne (willa Haeringa), gdzie każdy mógł poznać tajniki pracy w studio. Następnie warsztaty studyjne poprowadził Stanisław Michalski (Czeladź). 29 sierpnia, na zakończenie i podsumowanie Pleneru, autorskie pokazy multimedialne przedstawili: Karolina Jonderko (Rydułtowy), Magda Hueckel (Warszawa), Janusz Musiał (Katowice), Stanisław Michalski (Czeladź), Marek Jan Karaś (Żory).

7. Badania naukowe

Podobnie jak w ubiegłym roku działalność naukowa Muzeum koncentrowała się wokół przygotowywanych wystaw stałych. Biorąc pod uwagę złożoność wystawy „Polskie poznawanie świata” wiele opracowań zlecieliśmy specjalistom w różnych ośrodkach uniwersyteckich i muzeów. Zmówione materiały zostaną wykorzystane w katalogu wystaw a przede wszystkim w prezentacjach multimedialnych, które są istotnymi elementem wystaw. Sami również prowadziliśmy poszukiwania, głównym obiektem naszych zainteresowań było Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie, Muzeum Etnograficzne w Krakowie, Muzeum Narodowe w Warszawie, Muzeum Narodowe w Szczecinie, Muzeum Azji i Pacyfiku w Warszawie, biblioteka PTL-u we Wrocławiu, Muzeum Archeologiczne w Gdańsku. Niepowodzeniem zakończyły się dotychczasowe starania nawiązania kontaktu z Ainu Museum w Hokkaido (*The Ainu Minzoku Hakubutsukan*), skąd zamierzaliśmy pozyskać obiekty ilustrujące kulturą Ajnów, wśród których prowadził badania Bronisław Piłsudski. W związku z koniecznością pozyskania eksponatów z terenów eksplorowanych przez prof. Jana Czekanowskiego zorganizowano wyjazd do Ugandy.

Celem Wyprawy Etnologicznej „Uganda 2014” było pozyskanie eksponatów dla Działu Kultur Pozaeuropejskich. Szczególnie interesowały nas tereny zachodniej Ugandy. Są to tereny dawnego królestwa Toro ciągnące się wzdłuż rzeki Semliki zamknięte od południa jez. Edwarda a od północy jez. Alberta. W styczniu 1908 roku prowadził tam badania profesor Jan Czekanowski (1882-1965) polski antropolog, etnograf, statystyk i językoznawca, późniejszy rektor Uniwersytetu Jana Kazimierza w Lwowie.

W ramach przygotowań do wyjazdu drogą meilową skontaktowano się z biskupem anglikańskim Godfreyem Makumbi w celu pozyskania informacji, czy możliwe jest pozyskanie w terenie obiektów charakteryzujących tradycyjną kulturę ludów mieszkających na badanym przez Czekanowskiego terenie. Po otrzymaniu pozytywnej odpowiedzi podjęto decyzję o wyjeździe.

Zorganizowanie wyprawy było możliwe dzięki wydatnej pomocy Stowarzyszenia Edukacja dla Pokoju z Warszawy oraz wspomnianego biskupa Makumbiego. Na terenie jego diecezji Stowarzyszenie, wiosce Kyaniovu (prowincja Buganda Zachodnia, powiat Lwengo), buduje szkołę. W wyprawie wzięli udział ze strony Stowarzyszenia: Piotr Boruszkowski i ks. dr Jerzy Bajorek, ze strony Muzeum: dr Lucjan Buchalik i Małgorzata Dec.

W czasie wyprawy zgromadzono reprezentatywną kolekcję przedmiotów ilustrujących współczesną kulturę ludów zamieszkujących Ugandę. Eksponaty były kupowane na całej trasie podróży – w sklepikach, na targach, bezpośrednio u producentów i w zagrodach – niewątpliwym ułatwieniem było wynajęcie samochodu terenowego, ułatwił on znacznie zakup prawie 200 obiektów z różnych regionów Ugandy. W zebranej kolekcji dominują współczesne wyroby rzemieślnicze (plecionki, ceramiki, przedmioty codziennego użytku), kilka przykładów ugandyjskiej sztuki pamiątkarskiej, są też pojedyncze przykłady obiektów z państw sąsiednich (np. drewniana tarcza z D. R. Konga). Zakup poszczególnych obiektów został udokumentowany fotograficznie i czasami filmowo. Dopytywaliśmy o nazwy lokalne kupowanych przedmiotów, współczesne zastosowanie, tradycyjne funkcje, sposób wykonania,

itp. Problemem w pozyskaniu informacji była słaba znajomość angielskiego (mimo, iż językiem urzędowym w Ugandzie jest właśnie angielski) oraz ograniczona wiedza związana z przedmiotem sprzedawanym.

Spośród 198 pozyskanych obiektów: 145 to zakupy na rachunek Muzeum o łącznej kwocie 1 887,5 \$, zaś 53 przedmioty to darowizny członków wyprawy o łącznej wartości 226,5 \$. Większość obiektów (zakupione na rachunek) wysłano za pośrednictwem Turkish Airlines, łącznie 9 paczek ważących 159 kg. Darowizny zostały przytransportowane w bagażu osobistym.

W trakcie wyprawy wykonano 642 zdjęcia aparatem cyfrowym Pentax oraz 90 zdjęć na negatywie aparatem Mamyia 645 i 30 ujęć kamerą cyfrową.

Ekspozaty próbowano także pozyskiwać wśród europejskich kolekcjonerów. Prowadzono rozmowy na temat wypożyczenia eksponatów ilustrujących kulturę Triobriandów (B. Malinowski) od p. Jacka Torbicza z Krakowa. Zakupu eksponatów od Krzysztofa Janarka do części poświęconej Czekanowskiemu, dotyczy to przykładów broni ze środkowej Afryki, której nie udało się pozyskać w czasie pobytu w Ugandzie. Prowadzono rozmowy z p. Gustavem Wilhelmem (Niemcy) i p. Ursulą Voorhuis (Holandia) w sprawie darowizny obiektów pochodzących z kultur znad Zatoki Gwinejskiej.

Lucjan Buchalik został członkiem zespołu badawczego projektu Jacka Łapotta pt. „Kultura Tellem w tradycji oralnej społeczności Dogon z Mali” realizowanego przez Uniwersytet Szczeciński. Projekt został pozytywnie zaopiniowany niestety ze względu na ograniczone środki nie dostał dofinansowania z Narodowego Centrum Nauki. Prawdopodobnie będzie realizowany w 2015 roku. Uczestniczył również w kontaktach wspomnianego Uniwersytetu z Uniwersytetem w Bamako. Celem jest nawiązanie współpracy umożliwiającej prace badawcze na terenie Mali.

Jan Delowicz kontynuował zbieranie i opracowywanie materiałów do publikacji o roboczym tytule „Zespół pałacowo-parkowy w Baranowicach i jego właściciele” oraz finalizował prace nad publikacją o dziejach żorskich ewangelików.

8. Konferencje

Pracownicy muzeum uczestniczyli w szkoleniach (dotyczyło to głównie administracji) oraz konferencjach, sami również zorganizowaliśmy jedną konferencję.

Udział w konferencji pt. „Kościół na końcu świata” zorganizowanej 22 maja przez Wydział Teologiczny UŚ, zaowocował zakupem strojów peruwiańskich. Będą one wykorzystane na wystawie stałej, na stanowisku poświęconym Polakom w Ameryce Południowej (Boris Malkin, Ernest Malinowski, Ignacy Domeyko).

18 września konferencja „Stefan Szolc-Rogoziński enfant terrible okresu kolonizacji Afryki” organizowanej przez Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie. Jest to jedna ze „sztandarowych” postaci polskiego poznawania świata, udział w niej pozwolił na zaznajomienie się z najnowszymi badaniami nad tą epoką w dziejach odkryć geograficznych Afryki.

Dyrektor dwukrotnie uczestniczył w Forum Programowym Konferencji – Muzeum i Samorząd Terytorialny w Wejherowie („Muzea w rozwoju społecznym i gospodarczym miast polskich”) i Pszczynie („Muzeum w przestrzeni publicznej”). Celem spotkań jest wypracowanie zasad funkcjonowania muzeów samorządowych a szczególnie relacji samorząd – muzeum. Są próbą odpowiedzi na pytania: jaka jest rola organizatora muzeum, czy muzea powinny prowadzić działalność komercyjną, rozrywkową w swoich wnętrzach. Padają też prowokujące, przekorne pytania „po co są muzea i co one nam dają?”.

25 listopada pracownicy muzeum uczestniczyli w konferencji „Bilad as-Sudan. Napięcia i konflikty” organizowanej przez Polskie Towarzystwo Afrykanistyczne, Instytut Etnologii i Antropologii Kulturowej Uniwersytetu Warszawskiego oraz Instytut Dialogu Kultury i Religii

Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego. Tomasz Górecki wystąpił tam z referatem pt. „Mali – udana normalizacja, czy pełzający konflikt. Sytuacja w republice Mali po zagranicznej interwencji wojskowej i wyborach nowych władz”. Przedstawił w nim zebrane przez siebie w trakcie pobytu w Republice Mali w grudniu 2013 roku informacje na temat politycznej i militarnej sytuacji w tym kraju po rewolcie tuareckiej na północy kraju i interwencji wojsk francuskich w obronie legalnych władz. Przedstawił analizę procesu normalizacji politycznej w wyniku wyborów parlamentarnych, które odbywały się w grudniu 2013 roku oraz omówił rolę udziału Polskiego Kontyngentu Wojskowego w Mali ramach w misji szkoleniowej Unii Europejskiej.

We Wrocławiu Uniwersytet Medyczny organizował w dniach 3-4 grudnia konferencję pt. „Tradycyjna medycyna afrykańska i jej współczesne przemiany”. Wystąpienie pt. „Dogońska koncepcja zdrowia w procesie współczesnych przemian” wygłosił Lucjan Buchalik, powstało ono na bazie własnych badań w Afryce Zachodniej oraz literatury fachowej. Dotyczyło ono tradycyjnych sposobów leczenia, poczynając od momentu postawienia diagnozy przez wróżbitę a skończywszy na sposobach leczenia i używanych farmaceutykach. Autor przedstawia także proces przemian zachodzący pod wpływem zachodniej medycyny.

Muzeum współorganizowało IX Śląską Konferencję (4.12.14.) dla uczniów gimnazjum i liceum pt. „Śląsk moje miejsce – historia, kultura, teraźniejszość i przyszłość”. W konferencji uczestniczyli nauczyciele żorskich przedszkoli i szkół podstawowych oraz uczniowie i nauczyciele szkół ponadgimnazjalnych, łącznie udział wzięło 180 osób.

Honorowy patronat nad konferencją objął Prezydent Miasta Żory – Waldemar Socha.

W konferencji wystąpili: Daniel Kadłubiec (Pograniczność tradycyjnej kultury śląskiej), Marcin Wieczorek (Żory w mało znanych ciekawostkach historycznych na wybranych przykładach), Jan Delowicz (Od rzemiosła do podstrefy. Dzieje gospodarcze Żor).

Konferencji towarzyszyły dodatkowe imprezy: jarmark rzemiosł różnych, na którym można było podziwiać i zakupić przepiękne wyroby rękodzielnicze, biżuterię i ozdoby bożonarodzeniowe oraz wystawa zdjęć z zajęć warsztatowych dla dorosłych i dzieci, które przedstawiały działania uczestników i prace wykonane przez nich.

W trakcie roku trwały przygotowywania do IV Kongresu Afrykanistów Polskich, niestety ze względu na przesunięcie wykonania wystaw stałych na koniec 2015 roku, kongres również uległ przesunięciu. Od wiosny Lucjan Buchalik uczestniczył (jako członek Zarządu Głównego Stowarzyszenia Muzealników Polskich) w przygotowaniach do pierwszego Kongresu Muzealników Polskich, który odbędzie się w Łodzi w kwietniu 2015 roku. Został również zaproszony do udziału w jednym z paneli programowych Kongresu.

9. Publikacje

W minionym roku ukazały się następujące publikacje naukowe pracowników muzeum:

Lucjan Buchalik

2014a – Muzeum bez tajemnic w roku 2013, w: Lucjan Buchalik (red.) Kalendarz Żorski 2014, Żory: Muzeum Miejskie, s. 194-196, ISSN 1426-7403.

2014b – Tradycyjna sztuka Kurumbów, w: Sławomir Szafranski, Małgorzata Kadziela, Marta Tabota, Maciej Ząbek (red.) Sztuka Afryki w kolekcjach i badaniach polskich, Szczecin: Muzeum Narodowe w Szczecinie, s. 465-482, ISBN 978-83-63365-09-7.

2015a – Nowa siedziba Muzeum. Kalendarium wydarzeń, w: Lucjan Buchalik (red.) Kalendarz Żorski 2015, Żory: Muzeum Miejskie, s. 178-182.

2015b – Z profesorem Czekanowski w Ugandzie, w: Lucjan Buchalik (red.) Kalendarz Żorski 2015, Żory: Muzeum Miejskie, s. 182-188.

Jan Delowicz

2014 – Dzieje ewangelików w Żorach od Reformacji do czasów współczesnych, Żory: Towarzystwo Miłośników Miasta Żory, seria wydawnicza: Pamiętam Żory.

2015a – Obrońca naszego miasta. Podpułkownik artylerzysta Józef Wyderka, w: Lucjan Buchalik (red.) Kalendarz Żorski 2015, Żory: Muzeum Miejskie, s. 32-36.

2015b – Najlepsza w naszym województwie, w: Lucjan Buchalik (red.) Kalendarz Żorski 2015, Żory: Muzeum Miejskie, s. 37-39.

2015c – „Lustro wody, błękitem słowa”, w: Lucjan Buchalik (red.) Kalendarz Żorski 2015, Żory: Muzeum Miejskie, s. 229.

2015d – „Polak mądry przed szkodą”. O książce Aldony Dobrzyńskiej, w: Lucjan Buchalik (red.) Kalendarz Żorski 2015, Żory: Muzeum Miejskie, s. 230.

10. Wydawnictwa

W roku 2014 oddano w ręce czytelników następujące wydawnictwa:

- „Kalendarz Żorski 2015” wraz z suplementem („Kalendarz dla dzieci”),
- wydawnictwo edukacyjne „Bajtel” (12 numerów).

Opracowane tekstowo i fotograficznie wydawnictwo albumowe, katalog „Polskie poznawanie świata”. Zaprojektowano muzealne wydawnictwa naukowe w serii „Polskie Poznawanie Świata”.

Wykonano korektę językową, tłumaczenia I tomu wydawnictwa pokonferencyjnego „Ex Africa semper aliquid novi”. Następne dwa tomy wydawnictwa zostaną zrealizowane na przełomie stycznia i lutego 2015 r.

Opracowano również materiały reklamowe istotne do działań edukacyjnych muzeum:

- aktualizacja i dodruk folder edukacyjny „Lekcje regionalizmu na żywo”,
- ulotki informujące o działaniach edukacyjnych w muzeum w ramach promocji wydarzeń,
- dodatkowo zostało wypuszczonych 7 zakładek muzealnych promocyjno-informujących.

11. Biblioteka

Zakupiono do księgozbioru Muzeum 47 różnych publikacji książkowych i 19 map dotyczących terenów pozaeuropejskich. W ramach wymiany z innymi muzeami pozyskano 8 książek.

Obecnie księgozbiór Muzeum liczy łącznie 1 865 woluminów o łącznej wartości 46 065,22 pln. Z biblioteki korzystają przede wszystkim pracownicy Muzeum oraz osoby z zewnątrz. Z księgozbioru Muzeum Miejskiego w roku 2014 skorzystało 37 osób. Opracowano 140 kart katalogowych księgozbioru.

Ponadto poddano oprawie introligatorskiej czasopisma prenumerowane przez Muzeum tj. „Nowiny”, „National Geographic”, „Śląsk”, „Dziennik Zachodni. Żory”, „Mówią wieki”.

12. Promocja

Muzeum Miejskie w 2014 roku prowadziło promocję pośrednio poprzez działania edukacyjne wystawiennicze i wydawnicze. Została wprowadzona i zaakceptowana przez Radę Muzeum nowa identyfikacja muzeum (oznakowanie pomieszczeń, oznaczenia na szybach, zaprojektowano nowy papier firmowy, koperty, wizytówki). W ramach promocji zlecono wykonanie grafiki okolicznościowej dr Marcinowi Białasowi (adiunkt w pracowni grafiki ASP w Katowicach). Została również zaprojektowana nowa statuetka muzealna.

Prowadzono działania wizerunkowe i informacyjne w związku z otwarciem nowej siedziby Muzeum. Dział Promocji współpracował z Działami merytorycznymi w realizacji nowych wystaw. Z Działem Kultur Pozaeuropejskich w przygotowaniach do III Kongresu Afrykanistów Polskich. Działania promocyjno-marketingowe prowadzone były w obszarze przygotowania mailing informacyjnego, reklama w Internecie i w materiałach drukowanych (Kurier Żorski, biuletyn żorski, „Nasze Żory”). Sprawowano opiekę merytoryczną i graficzną nad stroną muzealną, przygotowywanie infografiki na portal społecznościowy, współpracowano z Miejskim Ośrodkiem Kultury.

Ważniejsze artykuły w prasie i Internecie:

Brak autora

2014a – Nowa książka o historii Żor, „Kurier Żorski” nr 2, marzec 2014.

2014b – Żory pięknieją, „Kurier żorski” nr 2, marzec 2014.

2014c – Noc muzeów, „Nowiny” 14 maja 2014.

2014d – Wakacje z duchami i rycerzami, „Kurier żorski” nr 5 czerwiec 2014.

2014e – Na ul. Muzealnej 1 w Żorach, „Strefa informacji” czerwiec/lipiec 2014.

2014f – Willa Haeringa otrzymała prestiżową nagrodę, „Kurier Żorski” nr 9 październik 2014.

2014g – Ryszard Jurkowski. Air Jurkowsky–Architekci, „Builder Architektura& Design”, listopad 2014.

Grymel Elżbieta

2014 – Utopki żyją nie tylko na Śląsku, www.nowiny.rybnik.pl.

IrS

2014a – Rusza plener fotograficzny, „Nowiny” 20 sierpnia 2014.

2014b – Willa Haeringa, „Nowiny” 26 listopad 2014.

Kaka

2014a – Rośnie żorski „Kopiec”, „Dziennik Zachodni” 15 listopad 2014.

2014b – Książki o Żorach kupisz w „kopcu”, „Dziennik Zachodni” 17 lipca 2014.

2014c – Regionalizm, a nie afrykańska wystawa, „Dziennik Zachodni” 22 sierpnia 2014.

2014d – Każdy może napisać tekst do jubileuszowego wydania kalendarza, „Dziennik Zachodni” 22 sierpnia 2014.

Karpeta Adrian, Ireneusz Stajer

2014 – Tłumna noc muzeów, „Nowiny” 21 maja 2014.

Mb

2014 – Willa Haeringa modernizacją roku 2013, „Nasze Żory” październik 2014

mk

2014 – Kiedy zakończy się remont willi Heringa i budowa nowoczesnego obiektu dla muzeum?, tuŻory.pl, <http://www.tuzory.pl/funct.ajax.print.doc.php?id=4459&p=1>, 28 marca 2014,

Stajer Ireneusz

2014a – Od władzy Habsburgów do władzy Hohenzollernów, „Nowiny”, 23 kwietnia 2014.

2014b – Obraz Gajdy wróci, „Nowiny” 11 czerwiec 2014.

2014c – Willa Haeringa nagrodzona, „Nowiny” 1 październik 2014.

Ślezione Katarzyna:

2014a – Dziennik Zachodni Żory świętują 742 urodziny. Z tej okazji zaplanowano koncert, pokazy tańca i iluzji, „Dziennik Zachodni” 20 lutego 2014.

2014b – Inwestycje, których inni zazdroszczą, „Dziennik Zachodni Extra”,

2014c – Makiet olbrzymiego statku, kolei transsyberyjskiej – to atrakcje wystawy w „kopcu”, „Dziennik Zachodni” 25 kwietnia 2014.

2014d – Wakacje z duchami i śląskimi strachami, „Dziennik Zachodni” 20 czerwca 2014.

2014e – Stary młyn czeka remont, „Dziennik Zachodni” 27 czerwca 2014.

13. Konkursy

Muzeum wzięło udział w konkursie na Wydarzenie Muzealne Roku, niestety nie zdobyło żadnej nagrody:

- w kategorii wydawnictwo „Żory w dobie panowania Hohenzollernów 1742-1918/1919” organizowany przez Narodowy Instytut Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów.

- w kategorii edukacji „Lekcje regionalizmu na żywo – co warto chronić i o czym warto pamiętać”.

14. Punkt Informacji Miejskiej

W roku 2014 do marca sprzedaż wydawnictw i gadżetów reklamowych prowadzona była w sekretariacie Muzeum Miejskiego (ul. Dolne Przedmieście 1), co spowodowało znaczne zmniejszenie liczby osób odwiedzających. Od marca do lipca jednostkowa sprzedaż prowadzona była w sekretariacie w Muzeum Miejskim.

Od 7 lipca 2014 Punkt Informacji Miejskiej działa w nowej siedzibie Muzeum Miejskiego na ul. Muzealnej 1/2. Od tego czasu przeciętnie w ciągu dnia Informację Miejską odwiedzało około 3-4 osób. Liczba odwiedzających PIM zmniejszyła się w porównaniu z poprzednimi latami, spowodowane to jest niewiedzą mieszkańców o nowej lokalizacji. Najczęściej zadawane pytania dotyczyły: rozkładu jazdy autobusów Bezpłatnej Komunikacji Miejskiej, rozkładu komunikacji krajowej PKP i PKS, topografii miasta i okolic, najważniejszych zabytków Żor i okolic, ośrodków zdrowia, działalności instytucji i urzędów (Urząd Miasta, rzecznicy praw konsumentów – bezpłatne porady prawne).

15. Kontrola Zarządcza

Kontrola zarządcza realizowana była w oparciu o dokument „Standardy kontroli zarządczej Muzeum Miejskiego w Żorach”, który w sposób całościowy reguluje pracę, system kontroli i monitoringu działań wszystkich komórek organizacyjnych. Kontrola obejmuje przede wszystkim nadzór nad zarządzaniem ryzykiem oraz systemem delegacji zadań i uprawnień.

W ramach działań zarządczych w roku 2014:

1. rozliczono ryzyko stanowiskowe za rok 2013,
2. prowadzono stały monitoring zmian w planie finansowym (system notatek informacyjnych),
3. opracowano procedurę monitoringu i rejestracji zmian w zamówieniach publicznych,
4. rozliczono delegacje uprawnieniowo-zadaniowe.

Okresowe delegacje uprawnieniowo-zadaniowe dotyczyły:

1. organizacji archiwum,
2. bezpieczeństwa informacji,
3. oraz zabezpieczenia muzeum i zbiorów.

W ramach delegacji:

- a) zorganizowano pomieszczenie archiwum, przewieziono i rozpoczęto porządkowanie dokumentacji o charakterze archiwalnym, zakończono konsultacje z pracownikami w zakresie zmian w JRWA, opracowano schemat archiwizacji dokumentacji na poszczególnych stanowiskach,
- b) skontrolowano wszystkie stanowiska pracy pod kątem weryfikacji zasobów sprzętowych i oprogramowania, uporządkowano dokumentację w zakresie ewidencji stosowanych systemów i programów, licencji oraz archiwizowania czasowego danych z pamięci komputerów; uporządkowano również dokumentację z zakresu ochrony danych osobowych – oświadczenia pracowników,
- c) uporządkowano dokumentację związaną z zabezpieczeniem przeciwpożarowym, podjęto działania w celu uzupełnienia brakujących dokumentów; opisano stan zabezpieczenia Muzeum; rozpoczęto prace nad Planem zabezpieczenia Muzeum.

Zaktualizowano „Standardy kontroli zarządczej Muzeum Miejskiego w Żorach” w zakresie systemu procedur administracyjno-księgowych SPAK:

1. opracowano i wdrożono zmiany zasad udzielania zamówień na dostawy, usługi i roboty budowlane o wartości szacunkowej nie przekraczającej kwoty 30 000 euro,

2. wprowadzono zmiany do Regulaminu Organizacyjnego wynikające ze zmiany w Statucie Muzeum.

W ramach działań związanych z zarządzaniem projektem „Willa Haeringa. Organizacja wystaw stałych”:

1. prowadzono stały monitoring działań w ramach projektu (system notatek organizacyjnych),
2. opracowano harmonogram przetargów oraz zapytań ofertowych dla projektu wraz z wielokrotną weryfikacją,
3. opracowano kosztorys wyposażenia wraz z wielokrotną weryfikacją,
4. opracowano specyfikację wydatków wraz z wielokrotną weryfikacją,
5. opracowano kosztorys projektów multimedialnych,
6. prowadzono nadzór nad realizacją opracowań autorskich,
7. przeprowadzono postępowanie przetargowe w zakresie pożyczki bankowe,
8. opracowano Biznesplan projektu.

16. Administracja, Kadry

W 2014 roku w Muzeum zatrudnionych było 21 osób (18,75 etatów). W roku 2014 jedna osoba odbyła staż a 6 osób praktyki studenckie. W trakcie roku 89 osób było zatrudnionych na umowę-zlecenie/umowę o dzieło, dotyczą one jak co roku w zasadniczej części działalności wydawniczej i edukacyjnej a w tym roku także przygotowywanych wystaw stałych, były także dwie umowy w związku z zastępstwem za robotnika gospodarczego.